

Zmení sa náš život novou SPP?

Helena Patasiová

predseda AKS

3.12.2020, SPÚ NITRA

Odborná konferencia - Spoločne a odborne

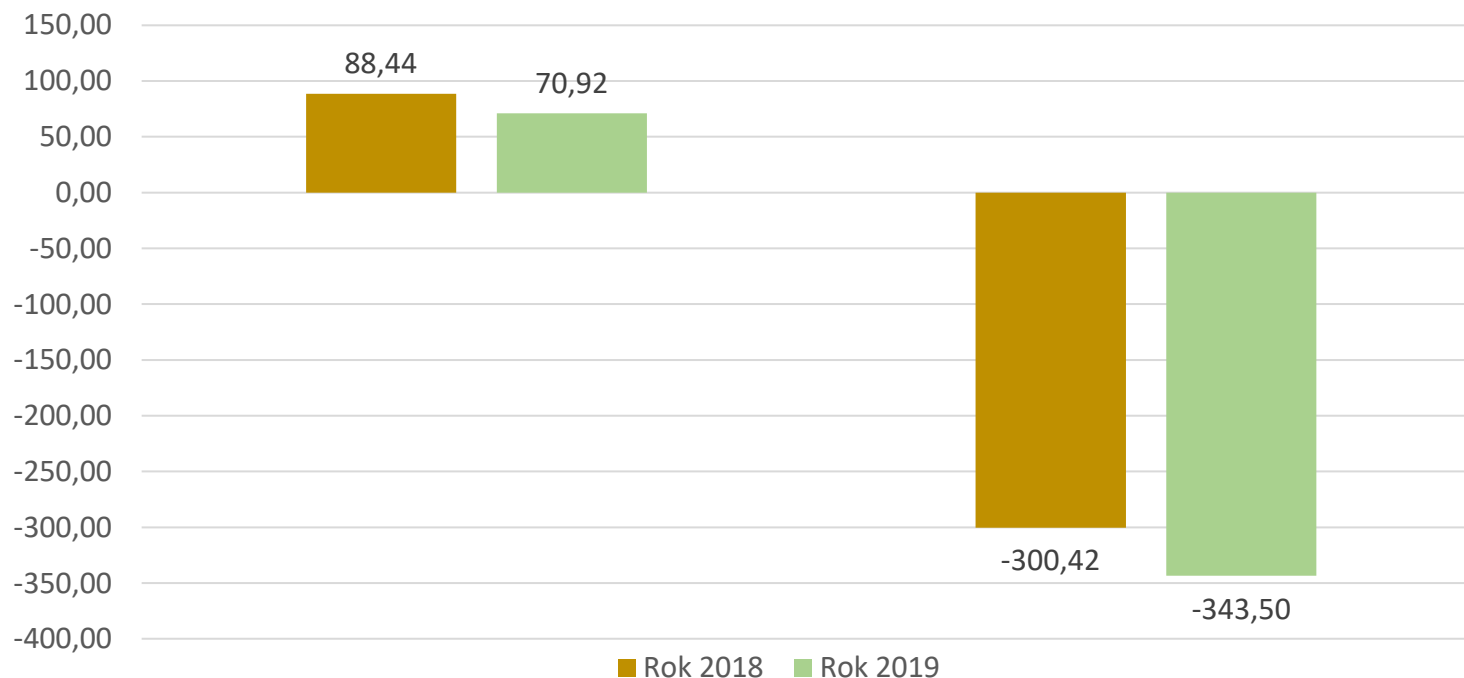
Čo nás čaká?

- Roky 2021 a 2020 – Prechodné obdobie, počas ktorých trvá súčasné programovacie obdobie, ale vyplácať sa bude na úkor nového rozpočtu.
- Nezodpovedané otázky....
 - Čo nás čaká v prechodnom období?
 - Čomu bude treba vyhovieť v meniacom sa systéme?
- 1.1.2023 vstúpi do platnosti nová SPP so svojimi základnými podmienkami.
- Ciele reformy SPP sa posúvajú pozitívnym smerom k udržateľnosti – nová bude sledovať najmä dosiahnutie **výkonnosti**.

Aká je súčasná výkonnosť slovenského AGROPOTRAVINÁRSTVA?

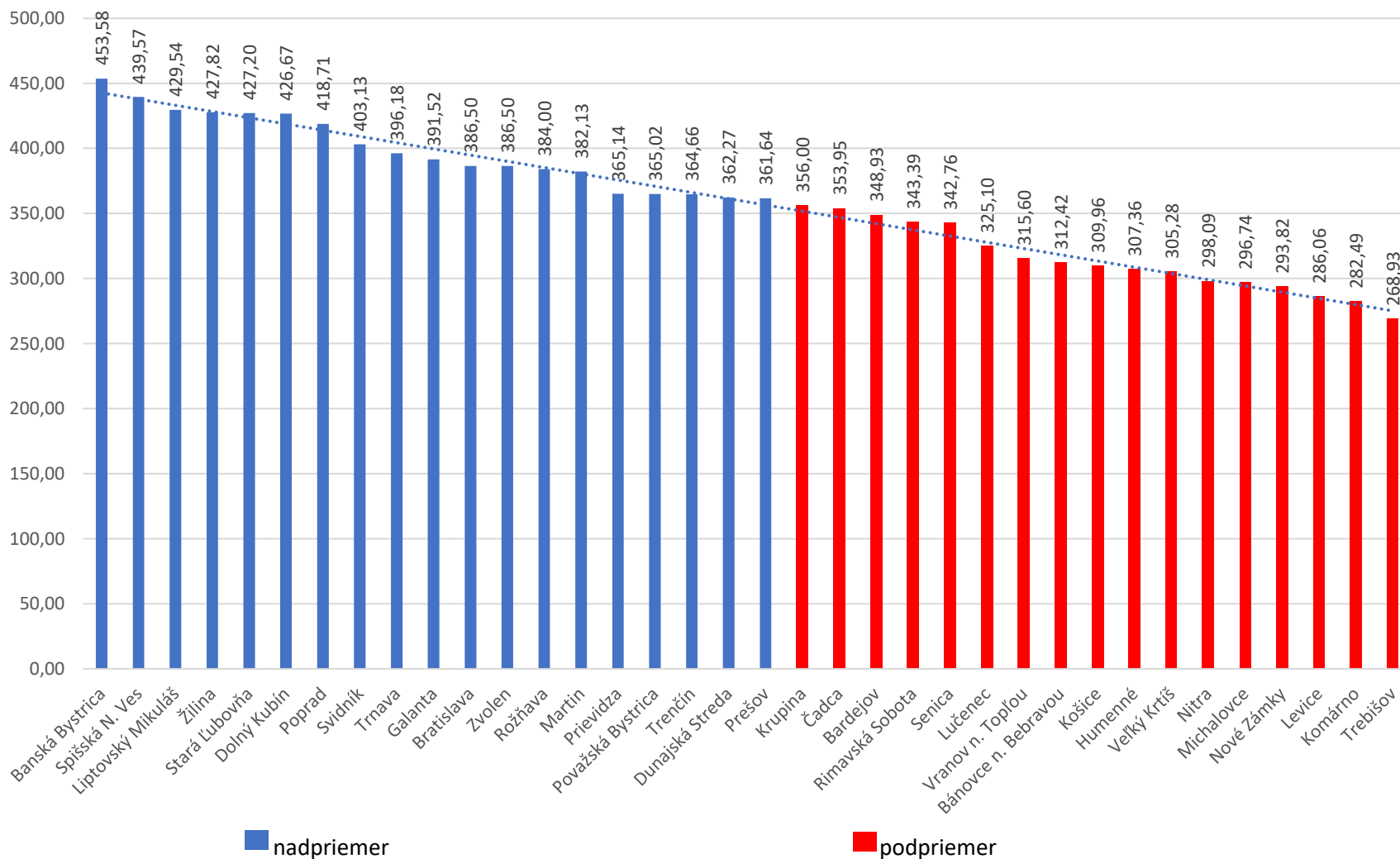
- Porovnávanie vybraných ukazovateľov zo Zelenej správy za rok 2018 a 2019

HV pred zdanením (v mil. EUR) a HV pred zdanením bez dotácií (v mil. EUR) za rok 2018 a 2019

Dotácie spolu na ha p.p. (EUR) podľa regiónov

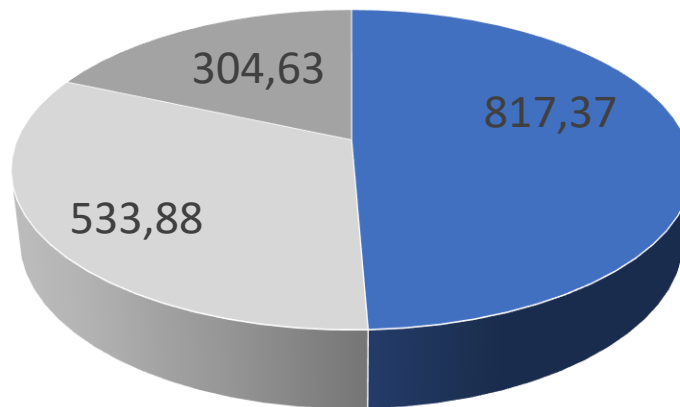
Priemer: 358,85 EUR/ha

Celkové tržby z poľnohospodárskej činnosti za rok 2019 vykazujú 1.67 mld. Eur, z toho:

- Rastlinná výroba: 817 mil. EUR
- Živočíšna výroba: 534 mil. EUR
- Ostatné tržby: 305 mil. EUR

Tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb

■ Tržby z rastlinnej výroby ■ Tržby zo živočíšnej výroby ■ Ostatné tržby

Pozícia Agrárnej komory Slovenska k jednotlivým intervenciám

ŠC 1. : SPRAVODLIVÝ PRÍJEM

- Notifikovať vyplácanie **zálohových platieb** v roku podávania žiadosti k 15. októbru, ako to prebieha aj v niektorých ČŠ EÚ.

INTERVENCIE:

1. Základná podpora príjmu v záujme udržateľnosti (BISS) – musí byť podmienená zavedením definíciou **SKUTOČNÉHO FARMÁRA**. Skutočný farmár = **75%** z celkových tržieb z **poľnohospodárskej výroby, alebo počet VDJ/ha, počet zamestnancov/ha. Určiť úroveň dosiahnutia minimálnych tržieb.**

ŠC 1. : SPRAVODLIVÝ PRÍJEM

ZASTROPOVANIE: dobrovoľné, na úrovni 100 000 Eur, s možnosťou odpočtu mzdových nákladov.

Navrhujeme:

- jednotný normatív **15 000 Eur** na jedného zamestnanca na 1 rok,
- odpočet vyplatených mzdových nákladov oprávnených zamestnancov,
- určenie normatívu osobných nákladov na ha výmery: OP, TTP, ovocný sad, vinohrad, zeleninárstvo, ako aj na dobytké jednotky.

Normatív by zjednodušil administratívu, výpočet aj kontrolu a zároveň by určil skutočných poľnohospodárov.

Podobne ako je to aj v prípade štátnej pomoci - Zelená nafta.

ŠC 1. : SPRAVODLIVÝ PRÍJEM

INTERVENCIE:

- Komplementárna **redistributívna** podpora príjmu – na prvých 100 ha navrhujeme sadzbou 25 Eur/ha, prostriedky ktoré zostanú presunúť na „VIAZANÉ PLATBY“.
- **ANC** – navrhujeme zaradiť poľnohospodársku pôdu podľa LPIS blokov a nie podľa katastrálnych území. Diferencovať podporu v rámci ANC podľa systému hospodárenia pre farmy so živočíšnou výrobou a pre farmy so rastlinnou výrobou.

ŠC 2. : KONKURENCIESCHOPNOSŤ

1. Požadujeme presun fin.prostriedkov z II.piliara do prvého min.15%
2. Viazaná podpora príjmu – okrem v súčasnej dobe podporovaných komodít živočíšnej výroby zaradiť aj kravy chované v systéme **bez trhovej produkcie mlieka** a v špeciálnej rastlinnej výrobe (zakryté plochy, vybrané druhy ovocia a zeleniny).
3. Investície v rámci II. piliara alokované prostredníctvom finančných nástrojov: navrhujeme podporiť všetky finančné úverové náklady, v tom poistenia a úroky z úverov a lízingu. Odpustiť z istiny celkove 30% s ročným odpisom, 30% zo základu istiny:
 - pri čerpaní finančných prostriedkov je dôležitá časová flexibilita, ktorá umožní poľnohospodárom čerpanie len vtedy keď potrebujú,
 - zvýšenie dostupnosti zdrojov pre určité skupiny poľnohospodárov s nízkou hodnotou zabezpečenia (najmä malí a mladí poľnohospodári).

ŠC 3. : POTRAVINOVÝ HODNOTOVÝ REŤAZEC

- Zlepšiť postavenie poľnohospodárov s využitím pomoci iných rezortov, napr. podporou sezónnej zamestnanosti v zeleninárstve a ovocinárstve, so zvýhodnenými odvodovými povinnosťami celkovej ceny práce.
- Zaviazat veľké obchodné reťazce na zvýšený predaj slovenských výrobkov.
- Podporiť založenie OOV a poskytovať podporu na dosiahnuté tržby pre špeciálne komodity, ktoré sa importujú.
- Rozvoj odbytových kanálov na priamy predaj spotrebiteľovi na regionálnej úrovni, predaj z dvora a skrátenie regionálnych odbytových reťazcov.
- V súčasnosti sú nastavené nadštandardné hygienické a administratívne požiadavky pri **výstavbe predajných – odbytových priestorov**, ktoré odrádzajú poľnohospodárov od zhodnotenia svojich výrobkov, tým pádom sa nedostanú priamo k spotrebiteľovi.
- Podporiť vybudovanie regionálnych spracovateľských podnikov podľa potreby s hmotnou zainteresovanosťou prvovýrobcov, napr. Juhovýchodné Slovensko nedisponuje porážkarňou na hosp. zvieratá.

ŠC 4. : KLIMATICKÁ ZMENA

ORGANICKÝ UHLÍK V PÔDE

- Organický uhlík v pôde je na Slovensku na nízkej úrovni. Straty uhlíka z pôdy spôsobuje vysoká intenzita ich obrábania, intenzívne hnojenie minerálnymi hnojivami a nedostatočné hnojenie organickými hnojivami ako aj nesprávne oševné postupy.
- Navrhujeme zadefinovať a **dodržať prísne hnojenie** ornej pôdy organickými hnojivami. Z celkovej výmery užíwanej pôdy sa v každom roku má zabezpečiť určitá výmera hnojená maštaľným hnojom (napr. 25% / rok), aby sa proces opakoval každý tretí alebo piaty rok.
- Podpora na zvyšovanie organického uhlíka v poľnohospodárskej pôde je nad rámec krížového plnenia a bude si vyžadovať **hektárovú podporu**.
- Na základe výrobných oblastí určiť a podporovať pestovanie špeciálnych plodín, ovocia, zeleniny, ktorým sa výnimočne darí v Karpatskej kotline. Pestovať uvedené plodiny bez pravidelného zavlažovania nie je možné, len s vybudovaním moderných **závlahových systémov**.
- Nepestovať plodiny v regiónoch, kde na to nie sú prírodné podmienky. Založiť rizikový fond s účasťou štátu a farmárov

ŠC 5: STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Chránené vodohospodárske oblasti

- Jednou z priorít PRV 2014-2020 bolo „Obnoviť, chrániť a posilňovať ekosystémy závislé na poľnohospodárstve“ Priorita nebola docenená, v záväzkovej podpore v rámci AEKO CHVO ŽO (80.000 ha) bolo zapojených 12% poľnohospodárskej pôdy z celkovej užíwanej výmery. Dôvodom bola nízka podpora: 25 Eur/ha, ktorá nevykryla vynaložené náklady. V r. 2019 sa zvýšila podpora na 35,65 euro, ale záujem sa napriek tomu nezvýšil.
- Do CHVO je zákonom schválené oblasti s výmerou cca 300.000 ha. V rámci ochrany vody by mala byť povinnosť dodržiavať zákonné požiadavky pre všetkých hospodáriacich v danej lokalite – CHRÁNIŤ VODU POVINNE !
- Navrhujeme motivovať farmára na vstup do záväzkovej podpory vyššou finančnou čiastkou prevyšujúcou BISS.
 - **Podmienkou je** používanie precízneho hnojenia na základe výsledku rozborov pôdy v každom roku,
 - **Na splnenie požadovaných podmienok bude potrebné** investovať do moderných regionálnych (mobilných) laboratórií.

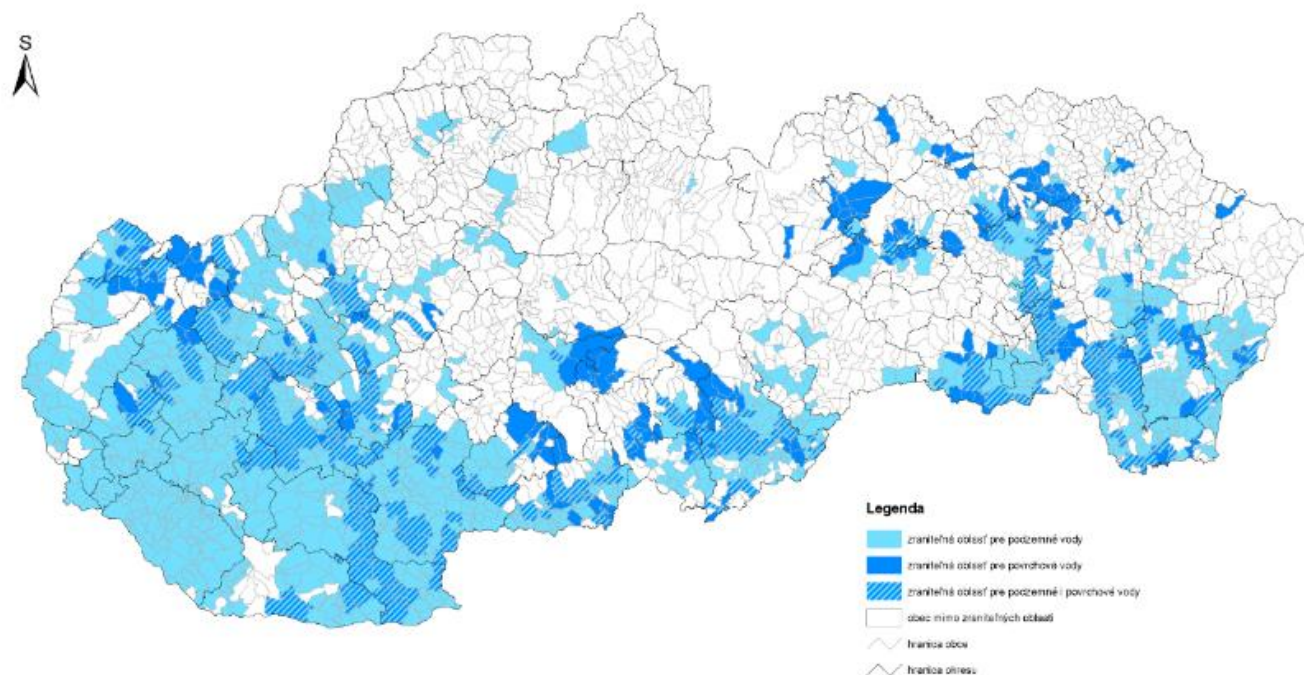
Citlivé a zraniteľné oblasti

- Boli vyhlásené nariadením vlády v súlade so smernicou rady o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi pochádzajúcimi z poľnohospodárskej výroby. V súčasnej dobe vykonáva odbornú revíziu VÚVH, kde je návrh ZO v 1396 katastroch obcí. Tieto environmentálne obzvlášť dôležité oblasti si vyžadujú špeciálne režimy hospodárenia, aby sa neohrozil predmet ich ochrany.

Revízia zraniteľných oblastí

Návrh zraniteľných oblastí

Zraniteľné oblasti SR pre podzemné a povrchové vody (2020)

Zjednodušené mapy ZBO SR: Úrad geodézie, katastru a územnej Slovenskej republiky
Spracované Výskumné ústavy vodného hospodárstva a Slovenský hydrometeorologický ústav, 2020

0 25 50 75 100 km

MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
A KLIMATU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

STATNÝ
INSPEKTORAT
ŽIVOTNÉHO
PROSTREDIA
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY

1396 katastrov obcí
ZO

863 katastrov obcí
ZO pre podzemné vody

205 katastrov obcí
ZO pre povrchové vody

328 katastrov obcí
ZO pre podzemné aj
povrchové vody

ŠC 5: STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Integrovaná produkcia: používanie menej pesticídov. Klásť dôraz na porovnanie povoleného množstva používaných pesticídov v rámci krajín EÚ! Dôležitá je účinná látka používaných pesticídov a musíme mať na zreteli, že z tretích krajín sa doviezli také choroby a škodcovia, ktoré sa u nás doteraz nevyskytli a je proti nim potrebné zasahovať s účinnými látkami.

Zaradiť opatrenie na optimalizáciu hodnoty pH pôdy VÁPNENÍM

- Pôdna kyslosť sa spravidla vyskytuje v pôdach s nedostatkom vápnika a horčíka. Kyslá pôdna reakcia pôsobí na rast rastlín znižovaním prístupnosti a príjmu fosforu, horčíka a molybdénu. **Vo veľmi kyslých pôdach je nadbytočný príjem toxicky pôsobiacich iónov hliníka, ako aj ťažkých kovov,** medzi ktoré sa zaraďujú aj niektoré mikroživiny v nadbytku. Sumárne nízka hodnota pH pôdy podporuje mobilitu ťažkých kovov, ktoré sa tak ľahšie dostávajú do pestovaných plodín, a tým aj do potravinového reťazca.
- Priaznivý efekt sa prejavuje aj na živočíšnu výrobu. Vápnením sa v rastlinách zvyšuje aj pomer draslíka k vápniku a horčíku, ktorý má pozitívny účinok pri spásaní tráv a tým pádom dobytok dosahuje vyššiu dojivosť, reprodukčnú schopnosť a pod.
- Vápnením pôdy možno eliminovať negatívne pôsobenie pôdnej kyslosti na kvalitu pôdy, na formovanie výšky a kvality úrody vrátane hygienických aspektov.

ŠC 6: BIODIVERZITA A KRAJINNÉ OBLASTI

- Finančne motivovať a zainteresovať hospodáriacich, aby zvýšili pozornosť existujúcim chráneným krajinným oblastiam a populácie bežných druhov vtáctva, vyššou finančnou čiastkou motivovať subjekty aby sa do opatrenia zapojili.
- Na Slovensku absentuje **nezávislé terénne poradenstvo** zamerané na bez chemické a udržateľné hospodárenie na pôde, výmenu poznatkov a príklady dobrej praxe na lokálnej, národnej i EÚ úrovni. Je potrebné **financovať ho z verejných prostriedkov**. Osvedčený poradenský systém financovaný z verejných zdrojov je vytvorený napr. v Rakúsku a Maďarsku.
- Ako dobrý príklad uvádzame vytvorenie Regionálnej poradenskej činnosti v Karpatskej kotline, v celkovom počte pôsobí 105 regionálnych poradcov, z toho 15 v našich regiónoch. Je financovaný Agrárnym ministerstvom Maďarska.

ŠC 7: GENERAČNÁ OBNOVA

- Podpora mladých poľnohospodárov investičným grantom sumou maximálne 60.000 Eur pri zahájení činnosti a 20.000 Eur po úspešnej realizácii prvých 5 rokov.
- Podmienka: odborné vzdelanie na úseku agropotravinárstva, vlastná alebo dlhodobovo prenajatá pôda na hospodárenie.

ŠC 8: VIDIECKE OBLASTI

- Zabezpečiť, aby sa vidiek nevyľudňoval, preto je potrebné venovať sa otázkam:
 - Opustené obytné domy ponúknuť mladým rodinám za výhodné úvery.
 - Nevyužívané, zanedbané a prázdne hospodárske dvory využiť na malé miestne priemyselné parky podľa možností v regióne (rozvoj malovýroby, maloroľníctva...)
 - Do tejto intervencie zasahujú aj úlohy iných rezortov: školstva-vzdelávanie odborníkov, dopravy – rozvoj cestnej komunikácie, hospodárstva-rozvoj služieb a infraštruktúry, práce sociálnych vecí a rodiny, zdravotníctva.

ŠC 9: ZDRAVIE POTRAVÍN

- Podporovať a zabezpečiť dobré životné podmienky zvierat a krmné režimy, lebo zdravie zvierat je úzko späté s bezpečnosťou potravinového reťazca.
- Zabezpečiť zníženie používania pesticídov, ktoré sú nebezpečné pre ľudské zdravie.
- Využívať alternatívne prístupy alebo techniku, napr. nechemické alternatívy ochranných prostriedkov.
- Úlohu zohráva veda a výskum, aby odporučili alternatívnu náhradu za niektoré nebezpečné látky.
- **Určiť definíciu kvalitných potravinárskych produktov**, napr. kvalitného mäsa (používanie menej antibiotík a hormónov).
- Štátnymi inštitúciami prísnejšie sledovanie výskytu antibiotík, hormónov a iných liečiv v importovanom produktoch z ČŠ EÚ a tretích krajín.

Ďakujem za pozornosť!

aksds@aksds.sk